

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

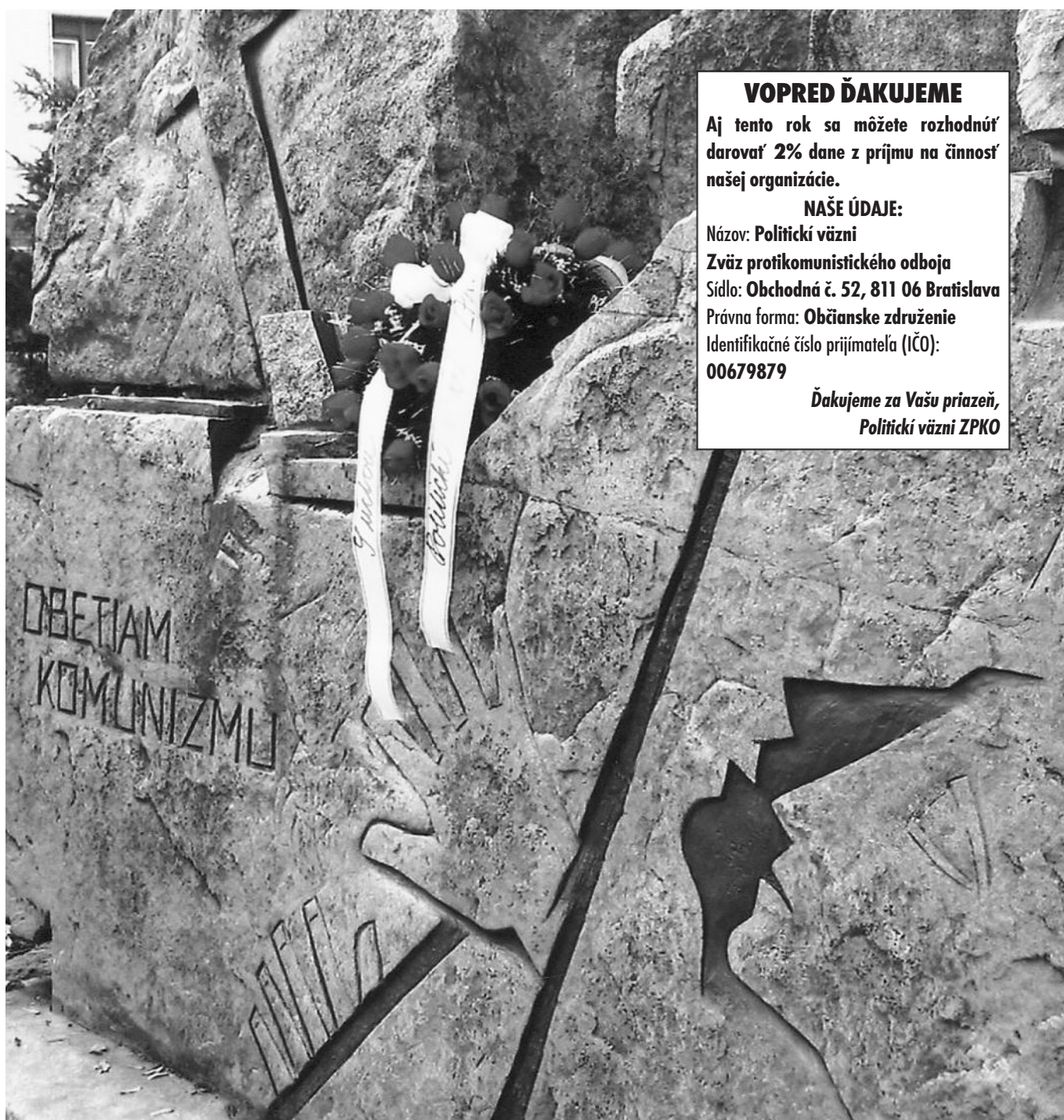
Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
PLATENÉ V HOTOVOSTI
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

ročník 22
marec 2012
cena 0,60 EUR

3

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

VOPRED ĎAKUJEME

Aj tento rok sa môžete rozhodnúť
darovať 2% dane z príjmu na činnosť
našej organizácie.

NAŠE ÚDAJE:

Názov: **Politickí väzni**

Zväz protikomunistického odboja

Sídlo: **Obchodná č. 52, 811 06 Bratislava**

Právna forma: **Občianske združenie**

Identifikačné číslo prijímateľa (IČO):

00679879

*Ďakujeme za Vašu priazeň,
Politickí väzni ZPKO*

V čísle

Anton Malacký	
Aký bude parlament, taká bude vláda	2
Eva Hromjáková	
Politickí väzni na okraji spoločnosti?	3
Jubilujúci Anton Fritz	4
Hutyrova storočnica	5
Peter Mulík	
Nemožno sa dištancovať od minulosti!	6
Vladimír Kolada	
Harmata - katolícky básnik	7
Marián Burík	
Čo občanov zaujíma?	8
Eva Laucká	
Čo keby sme sa raz aj potešili...?	9
Náš rozhovor	
Anton Malacký	10-11
Kalendár výročí	13
Autentický dokument	16

SVEDECTVO, mesačník

Politických väzňov
Zväzu protikomunistického odboja

Šéfredaktorka:

Ing. Eva Hromjáková

Redakčná rada:

P. Bielik, Ing. E. Hromjáková, K. Krivoš,
E. Laucká, I. Mrva, P. Mulík, A. Malacký

Adresa redakcie:

811 06 Bratislava, Obchodná 52

Telefón: 02/5263 8156

Fax: 02/5296 4610

Cena 1 výtlačku: **0,60 EUR**

Celoročné predplatné: **7 EUR**

Predplatné pre zahraničných

abonentov: **45 USD**,

vrátane poštovného

Číslo účtu v Ľudovej banke:

4000128109/3100

Registračné č.:

508/91

EV: 3851/09

Tlač: ART&PRESS s.r.o.

Nevyžiadané rukopisy nevraciam

Príspevky:

grosling1@stonline.sk

www.pv-zpko.com

ISSN 1338-404X

MATERIÁLY uverejnené v rubrikách
„Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjad-
rujú názory občanov a čitateľov. Nemusia
byť totožné so stanoviskom redakcie.

Predstavitelia cirkvi sú častými hosťami na podujatiach PV ZPKO.

Na snímke arcibiskup Ján Sokol a Anton Malacký.

Foto Vlastimil Morávek

Aký bude parlament, taká bude vláda

Po prevrate v roku 1989, v eufórii zmien, nastali pre politických väzňov prvé sklamania. Aj z postojov nastupujúcich nových vládnych činiteľov. Ešte neboli ani zrátané hlasy po prvých voľbách, už boli politickí väzni - robotníci a otroci skutočnej demokracie - odmietnutí zúčastňovať sa na riadení štátu. Vtedajší vrcholoví predstavitelia štátu nám odkázali, že sme už starí. Po nasledujúcich voľbách v roku 1992 a po osamostatnení sa Slovenska tomu tiež nebolo inak. Aj také je demokratické Slovensko, aj takto sa prejavuje sila „víťaza“ demokratických volieb.

V nasledujúcich dňoch sa už po ôsmykrát pripravujeme na demokratické parlamentné voľby. Nedá my, aby som už po nespočetný raz vyslovil presvedčenie a nádej, že nasledujúca garnitúra parlamentných politikov konečne pochopí, že bez „starých“ robotníkov a otrokov v boji za demokraciu by neboli ani ich poslanecké a vládne ambície možné. Verím, že si túto skutočnosť aspoň čiastočne uvedomia a tento

dĺh predchádzajúcich politikov a spoločnosti voči politickým väzňom splatia. Či si to pripúšťame alebo nie, naše spoločné rozhodnutia vo voľbách sa nám vrátia ako bumerang. Ak si zvolíme zlých zástupcov, budeme sa opäť pozeráť cez prsty, celé štyri roky sa zlostiť, ako sme to nedomysleli, ako sa naše oprávnené požiadavky ukladajú do najspodnejších šuplíkov či už vo vláde alebo v parlamente. Médiá, najmä tie bulvárne, avizujú malú účasť vo voľbách, rozosievajú skepsu a beznádej. Takto sa však problémy spoločnosti neriešia. Beznádej a bezvýhodiskové situácie sme zažívali v komunistických lágroch počas nášho väznenia a trýznenia. Ani neľudské zaobchádzanie nezlomilo našu nádej na lepšiu spoločnosť a dôstojný život. Teraz opäť máme možnosť rozhodnúť sa. Bez hrozby väzby, samotky alebo mučenia. Neúčasť na voľbách nič nevyrieši. Hlasy sa rozpočítajú na tých, ktorých zvolia ostatní účastníci volieb. Aké je teda východisko?

Na titulnej strane: Pamätník obetiam komunizmu v Bratislave na Jakubovom námestí.

Foto Anton Malacký

Volieb sa rozhodne treba zúčastniť. Voliť pritom premyslene a múdro. To znamená vybrať si takých kandidátov, o ktorých vieme, že si našu dôveru zaslužia. A ktorí sú to? Viem, ťažko rozpoznať tých, ktorých sľuby sú plané, od tých, ktorí budú ozaj svojmu národu slúžiť. Ľudská múdrosť, ale aj zjavná pravda nám ukazujú cestu rozhodovania. Ľudí treba súdiť nie podľa sľubov, ale podľa skutkov. A určite nie je ťažké identifikovať podľa predchádzajúcich skutkov takých, ktorým osud politických väzňov nebol a nie je a azda, ani v budúcnosti nebude ľahostajný.

Čím viac sa blíži termín volieb, tým viac vychádzajú na povrch rôzne kauzy a kauzičky, prepisy, esemesky, sasanky, gorily a pod. Už ani nevieme, či ide o súčasť predvolebnej kampane, alebo jednoducho vychádzajú na povrch prehnité a špinavé machinácie ako hrdza spod farby. Hovorí sa o zázračných

vodoch, expertoch na financie, objavujú sa mladé odvážne a „neomylné“ tváre na sociálnu politiku a presvedčujú o ich najlepšom modelovom riešení. Len elementárne problémy, finančné či sociálne, ktoré nás, politických väzňov ťažia, ostávajú kdesi v kúte nepovšimnuté, neriešené.

Ako sme sa mohli presvedčiť, žiadne zázračné osobnosti ani novodobí spasitelia u nás nie sú. Ani percentá popularity, ako ich vykazujú prieskumné agentúry, ešte nikomu nedajú patent na rozum. Všetci sme ľudia z mäsa a kostí, viac alebo menej omylní. Avšak jedni celým svojim životom v rodine, na pracovisku, alebo vo svojej obci dokazujú, že sú spoľahliví, dá sa o nich oprieť. Nie sú prospechári, myslia na ostatných ľudí a chcú, aby sme sa mali dobre všetci. Ale v parlamente sa vynorili aj takí, o ktorých sa nič nevedelo. Nik nevedel o nich nič ani o ich dovtedajších

postojoch a činoch. Keď sa však objavili v parlamente, vynárali sa otázky, ako sa tam dostali? Niektorí preskupovaním zo strany do strany, iní prekrúžkovaním sa z posledných miest na voliteľné miesta. Takéto experimenty sa ukázali ako destabilizujúce a ani nie po osemnástich mesiacoch položili vládu.

Aby sme predišli novým sklamaniam, prijmite pozvanie na tieto parlamentné voľby, ktoré sa uskutočnia 10. marca t.r. Politickí väzni podme spoločne voliť a dajme hlas tým, o ktorých sme presvedčení, že budú naše oprávnené požiadavky na sociálne istoty v parlamente aj skutočne presadzovať. Ide nám predovšetkým o odškodnenie za väzbu a trest a o odškodnenie detí politických väzňov, ktoré boli bez finančných prostriedkov počas väzby ich rodičov.

Anton Malacký

výkonný podpredseda PV ZPKO

Politickí väzni na okraji spoločnosti?

Politickí väzni komunistického režimu majú zvláštne postavenie. Slovenskej spoločnosti akoby boli na príťaž. Komunistický režim sa s nimi vysporiadal podľa miery ich odporu. Tých čo prežili prenasledoval, vytlačal z verejného života. Ak vezmeme do úvahy, že bývalý režim sa vysporiadal predovšetkým s vlastencami a veriacimi ľuďmi, rok 1989 mohol byť akousi renesanciou mravnosti. A práve oni sa mali stať jej etalónom.

Nestalo sa. Po novembri '89 boli zástancovia samostatnosti Slovenska dokonca označovaní za separatistov, šovinistov, jednoducho za nežiadúcich radikálov. Navyše, po zmene režimu sa Slovensko pridalo k liberálnej a sekulárnej orientovanému Západu, a ten sa neviaže na ľudí s hodnotovým vybavením. Politickí väzni komunistického režimu sa stali akýmsi reliktom upadajúcej kresťanskej civilizácie. Odstránenie Boha z preambuly tzv. európskej ústavy je najlepším príkladom toho, ako sa štáty Európskej únie vzdávajú od vlastnej kultúrnej podstaty.

Na Slovensku sme priamymi svedkami tohto procesu. Za necelých dvadsať rokov od vzniku Slovenskej republiky pozorujeme veľký prepád kultúrnosti, mravnosti, slušnosti priamo v našom zákonodarnom zbore. Je priam signifikantné, že od volieb k voľbám zaznamenávame pokles profesionality, devastáciu kultúrnosti, ignorovanie zákonosti, agresívne zneužívanie moci na presadzovanie partikulárnych záujmov.

SLOVO SVEDECTVA

Mená na kandidátkach politických strán signalizujú, že padnúť sa dá i hlbšie. Do parlamentu na zvoliteľnom mieste mieri kandidát, ktorý sa zviditeľňoval strhávaním štátnej vlajky. Či už z budovy, v ktorej sídli SNS, alebo z rúk manifestujúcich mladých ľudí. Do parlamentných lavíc pravdepodobne zasadne aj ďalší politik, ktorému je na zvracanie pri pohľade na štátny znak Slovenskej republiky. Napokon nedávno zneuctil štátny znak ďalší poslanec, ktorý naň namaloval gorilu. V takejto spoločnosti, zdá sa, nie je miesto pre ľudí svedomia, pre politických väzňov komunistického režimu.

Bývalá poslankyňa NR SR, politologička Marcela Gbúrová, v rozhovore pre Slovenské národné noviny povedala: „Ponovembrová elita zabudla na tých, ktorí mali pred novembrom dostatok vnútornej mravnej sily postaviť sa proti rozličným prejavom komunistickej politickej moci. Určite je to chyba ponovembrových politikov, ktorí mohli aj pomocou týchto ľudí nastoliť nové pravidlá politickej kultúry, do politiky vniesť viac mravnosti, slušnosti, korektnosti...“

Akýmsi fenoménom slovenskej politiky sa stali nové politické strany. Objavia sa vždy pred voľbami s príslubom zmeny. Čo však dokázali? SOP si zobchodovala svojho prezidenta, ANO vlastné privatizačné kšefty, SaS premenila parlament na kabaret. Na scéne je ďalšia nová strana 99%, v predvolebných prieskumoch oscilujúca na prahu zvoliteľnosti. Akú nádej na zmenu ponúka, keď je známe jej finančné pozadie?

Nuž, takých obchodníkov sme ešte v slovenskom parlamente nemali. Takže, aký bude parlament, ktorý ideme voliť?

Eva Hromjaková

šéfredaktorka

Hľadáme najkrajšiu fotografiu

Redakcia Svedectva uverejňuje od začiatku tohto roku na titulnej strane časopisu fotografie pamätníkov obetí komunistického režimu na Slovensku.

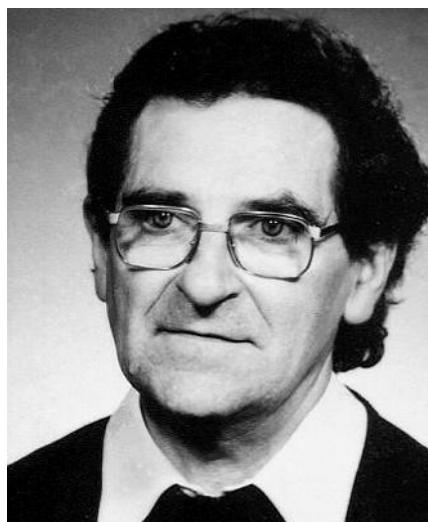
Vyzývame našich čitateľov, ak majú zaujímavé snímky takýchto pamätníkov, aby ich poskytli redakcii na uverejnenie.

(red)

Bezplatne v Nitre

Od 1. apríla tohto roku budú môcť bezplatne využívať mestskú dopravu v Nitre držitelia preukazov PV ZPKO. Rozhodli o tom poslanci Mestského zastupiteľstva na februárovom zasadnutí.

Jubilujúci Anton Fritz

Vdp. Anton Fritz

Foto archív

Anton Fritz sa narodil 13. februára 1932 v Prešove. Po bombardovaní mesta v decembri 1944 sa rodina s tromi deťmi presťahovala do Levoče, lebo bomba spadla rovno do ich prešovského bytu. Všetci traja súrodenci študovali na levočskom gymnáziu, Anton dokončil štúdium maturitou v Bratislave. Ako nespokojlivý pre nový režim nenašiel si lepšiu prácu, než robotnícke zaradenie v Tukových závodoch. V roku 1952 ho ŠtB zaistila a Štátny súd v Bratislave vyhlásil ešte 5. augusta toho istého roku rozsudok, v ktorom ho uznal vinným z neoznámenia trestného činu.

Antonovi Fritzovi kládol súd za vinu, že „ho navštívil vatikánsky agent „Jožo“ a hovoril mu, že prevádza bohoslovcov do nepriateľského zahraničia a navádzal na prechod aj jeho, sa hodnoverným spôsobom dozvedel, že niekto iný pácha trestný čin vele-

zrady a úmyselne toto neoznámil bezodkladne prokurátorovi alebo bezpečnostným orgánom“.

Súd odsúdil Antona Fritza na tri roky odňatia slobody, na peňažný trest vo výške desaťtisíc korún, celý jeho majetok prepadol v prospech štátu a na tri roky stratil občianske práva. Medzi dôvodmi súd uviedol, že keď bol preradený do výroby, začal sa zaoberať myšlienkou ilegálneho odchodu za hranice, kde chcel študovať bohosloveckú fakultu a dať sa do služieb Vatikánu a americkým imperialistom usilujúcim sa o zničenie ľudových demokracií a Sovietskeho zväzu...

Na výkon trestu nastúpil do lavy, neskôr ho preradili na práce v bani Tmavý dŕľ Svatoňovice.

Po odpykaní trestu sa prihlásil na

strednú Zdravotnícku školu v Banskej Bystrici, ktorú absolvoval v roku 1960 v Kremnici. V tamojšej nemocnici nastúpil ako zdravotník na psychiatrické oddelenie a súčasne tajne študoval na bohosloveckej fakulte. V roku 1972 bol v Bratislave vysvätený za kňaza. Stal sa kaplánom v Detvianskej Huti a neskôr správcom fary vo Valži, v Banskobystrickej diecéze. V roku 1993 odišiel do dôchodku avšak ďalej pôsobil ako kňaz v ústave pre postihnutých v Prešove. V súčasnosti žije v Dome pokojnej staroby v Lipanoch ako duchovný.

Tohto roku Anton Fritz oslavuje dvojnásobné jubileum. Nedávno si v spoločnosti blízkych pripomenul osemdesiatku a v júni uplynie 40 rokov od jeho kňazskej vysviacky.

(eh)

Zo stretnutia s europoslancami v Štrasburgu.

Foto archív

Hutyrova storočnica

Slovensko nemá núdzu na skvelých ľuďoch. Len povojnové roky akosi zmrzali duchovný základ národa. Prvého februára tohto roku sme si pripomenuli nedeľné sté výročie narodenia **Jána Hutyru** z Jablonova, kňaza a mučeníka za vieru.

Bol prvorođeným synom sebavedomého sedliaka a dlhoročného richtára Pavla. Otec očakával, že najstarší syn bude viesť hospodárstvo. Ale Janko sa vydal inou cestou. Už ako dieťa „slúžieval“ omšu, pri ktorej mu mladší brat Pavol ministroval a sestríčka Marienka spievala. Študoval na levočskom gymnáziu, istý čas na Učiteľskom ústave v Spišskej Kapitule. Už ako pätnásťročný sa vážne zaoberal myšlienkou stať sa kňazom. Bol nadaný a zbožný a keď biskup Vojtašák zriadil internát pre chudobnejších študentov, prihlásil sa do Kňazského seminára v Spišskej Kapitule.

Osudným pre Jána Hutyru bol nález na pľúcach, kvôli čomu bol hospitalizovaný v levočskej nemocnici. Vtedy tam chorým posluhovali Dcéry Kresťanskej lásky. Jedného dňa sa nečakane obrátil na sestričku s otázkou, či sú aj na Slovensku lazaristi. Táto misijná spoločnosť v tom čase iba začínala svoju činnosť. Do nemocnice chodieval ich predstavený páter Danielik, ktorému neskôr v nemocničnej kaplnke ministroval. V školskom roku 1933/1934 bol Ján pevne rozhodnutý vstúpiť do Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul. Požiadal biskupa Vojtašáka o prepustenie z diecézy a ten mu vyhovel a požehnal mu.

Kňazské primície v roku 1936 v Jablonove boli poslednou rozlúčkou so Spišom. Prvou misiou Jána Hutyru bol internát Svoradov v Bratislave. Jeho predstavený páter Danielik ho určil za duchovného otca vysokoškolačkov. Svoradov bol v tom čase skutočným duchovným centrom Slovenska. V októbri 1938 zomrel páter Danielik, čo zasiahlo do misijnej služby v Svoradove. Páter Hutyra bol v roku 1942 menovaný za viceviziá-

Stretnutie s pápežom Pavlom VI. v roku 1969.

Foto archív

tora Misijnej spoločnosti a za riaditeľa Spoločnosti dcér kresťanskej lásky na Slovensku. Presťahoval sa do Ústredného domu v Ladkoch.

Do obnovené Česko-Slovenskej republiky zaviali nové ideologické vetry. Začal sa nepriateľský boj proti náboženstvu a cirkvi. Šokom, hrozbou a zlým signálom uberania sa slovenskej politiky bola v roku 1947 poprava Jozefa Tisa. V tom roku odišiel Hutyra do Paríža na generálne zhromaždenie Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul.

Prvý raz bol Ján Hutyra zadržaný políciou 23. septembra 1947. Vyšetřovali a súdili ho na zlopestnom 7. odbore Povereníctva vnútra. Zachovala sa zápisnica, v ktorej Hutyra uvádza: „**Pre objasnenie uvádzam, že tam bolo so mnou spísaných asi 15 zápisníc, ktoré vôbec nezodpovedajú pravde, pretože boli na mne vynútené bitkou. Bol som bitý trikrát. Prvý raz 2. októbra večer na čísle 230, kde ma bil nejaký referent českej národnosti, dával mi medzi prsty dreva a proboval mi ich lámať. Dával mi tiež silné zaucha. Jeden referent, ktorý rozprával rusky, ma veľmi oplul. 10. októbra ma bil vysoký referent, blondák s fúzami, poli-**

cajným obuškom po prstoch rúk a nôh, takže mi úplne zdreveneli a dostal som kŕče. Toho istého dňa večer od šiestej do siedmej hodiny ma ten istý blondák bil po holých nohách, stehnách a po chrbte vynucujúc si výpovede. Keď som zamdleval, namočil ma do vody... Ako kňaz som im všetkým po bitkách prehlásil, že im všetko odpúšťam.“

Hutyrovi nebola dokázaná žiadna protištátna činnosť. 27. januára 1948 bol prepustený z vyšetrovacej väzby. Osem rokov sa skrýval pred ŠtB. V roku 1958 ho znovu uväznili v Prahe-Ruzyni. Jeho otec bol vyhlásený za nebezpečného, bolo mu zhabané hospodárstvo ako mnohým iným, čo sa postavili na odpor proti režimu. Jeho švagra dotkli na smrť.

Páter Hutyra v roku 1966 dostal amnestiu a prišiel do Jablonova. Avšak mal zakázané verejne slúžiť sv. omše. Odišiel do Prahy, kde si našiel prácu v nemocnici, na oddelení pre samovrahov. V roku 1969 bol pozvaný na generálne zhromaždenie Misijnej spoločnosti, kde sa stretol s pápežom Pavlom VI. Sledovaný ŠtB, zoslabnutý 20. februára 1978 odišiel do večnosti.

Spracovala
Eva Hromjaková

Dvadsaťdva rokov od bratislavského Veľkého piatku

Osemdesiate roky boli na Slovensku poznačené veľkým rozmachom katolicizmu, živého z katakomb. Charakterizovali ho mnohotisícové zhromaždenia už nebojácnych veriacich katolíkov na pútnických miestach (Levoča, Šaštín, Staré Hory, Gaboltov atď.), ale aj protestná hladovka bratislavských seminaristov, otvorené listy katolíckych aktivistov štátnym predstaviteľom. **Vyvrcholením aktivít občianskej a náboženskej solidarity na Slovensku bola sviečková demonstrácia v Bratislave.**

Vatikánsky rozhlas 10. marca 1988 upozornil slovenských poslucháčov na pripravované podujatie správou: „Dňa 25. marca od 18.00 do 18.30 hod. sa bude konať v Bratislave na Hviezdoslavovom námestí pred budovou Slovenského národného divadla verejné zhromaždenie občanov. Cieľom tejto tichej manifestácie, ku ktorej vyzývajú mnohí veriaci,

Foto archív

bude žiadosť o vymenovanie katolíckych biskupov na uprázdnené diecézy na Slovensku, apel na úplnú náboženskú slobodu v Česko-Slovensku a na úplné dodržiavanie ľudských práv. Účastníci zhromaždenia

vyjadria svoj súhlas s programom zhromaždenia držaním horiacich sviečok...”

Aktivisti zhromaždení pred Slovenským národným divadlom prečítali výzvu slovenských katolíkov adresovanú vláde a po speve štátnej a pápežskej hymny sa začali modliť ruženec. Polícia sa po opakovaných výzvach na rozídenie pokúšala zhromaždenie rozohnať, pričom si počínala veľmi brutálne. Použila obušky, vodné delá a iné brachiálne prostriedky, zadržala a vypočúvala 141 osôb, medzi ktorými boli aj cudzí pozorovatelia, pracovníci ORF (rakúskej televízie) a britský novinár.

Sviečková demonstrácia bola najmasovejším vystúpením proti režimu od augusta 1968. Mala veľký ohlas doma a veľmi pozitívny v „slobodnom svete“. Hoci vznikla spontánne, mohla mať aj iný zmysel. Testovala sa v nej sila slovenského katolicizmu.

Peter Mulík

Nemožno sa dištancovať od minulosti!

Štát predstavuje najvyššiu formu národného bytia. Jeho kvalita priamo závisí od kvality národa, ktorý ho tvorí. Prvú Slovenskú republiku vytvorila a riadila agilná generácia slovenskej inteligencie, ktorej bolo hungarofilstvo rovnako odporné ako čechofilská orientácia častí politického spektra na Slovensku.

Za dvadsať rokov ČSR (1918-1938) vyrástla nová generácia odvážnych uvedomelých Slovákov, ktorí sa po vzniku štátu uplatnili takmer vo všetkých vedných odboroch, v umení, kultúre, bankovníctve a ekonomike. Žitá kresťanská viera, zmysel pre rodinu a pevné väzby tradičnej morálky v prostredí slovenských dedín a mestečiek vytvárali so-

lídne predpoklady pre slovenský štát rokov 1939-1945.

Dnes už nikto nepopiera, že Slováci majú právo na svoj štát. Ináč to už vyzerá s hodnotením ich úsilia o vlastný štát a najmä s hodnotením I. Slovenskej republiky. Možno túto Slovenskú republiku zatracovať na úkor terajšej Slovenskej republiky? Veľa závisí od toho, ako si každý národ sám sformuje svoje historické vedomie. My sami musíme byť schopní správne rozlíšiť, pomenovať a zdôvodniť udalosti našich dejín. I. SR za šesť rokov svojej existencie vytvorila predpoklady pre rozvoj kultúry a duchovného života spoločnosti.

Aká bola medzinárodná akceptácia Slovákov a Slovenska do roku 1993? Ani versailleská mierová konferencia (1919-1920), ani T. G.

Masaryk, ani E. Beneš, ani augustové povstanie 1944, ani Košický vládný program, ba ani ústavný zákon o česko-slovenskej federácii (1968) neponúkli garancie pre štátnu slovenskú suverenitu. Je ironiou osudu, že ju garantoval A. Hitler. Nie však z milosti, ale pre svoje strategické zábery.

Nemožno sa dištancovať od minulosti! Tá je nezvratná. Slovenský štát (1939-1945) bol historickou realitou. Nevznikol ako výsledok vojnových operácií. Vznikol ako dôsledok vtedajšej geopolitickej situácie a diplomacie. Nevznikol náhodne. **Vznikol z túžby mnohých generácií Slovákov, ale najmä ako výsledok dvadsaťročného cieľavedomého hnutia za autonómiu Slovenska.**

Peter Mulík

Harmata - katolícky básnik

Dnešná mladá generácia takmer úplne zabúda na svoju národnú minulosť. Chybou je, že nepoznáme dostatočne minulosť svojho národa a pomery, v ktorých žili naši predkovia.

Medzi verných a vzdelaných Slovákov patril i Cyril Harmata. Rodiskom tohto katolíckeho kňaza, rodolúba a básnika bol Zuberec, kde sa narodil 29. marca 1922 v chudobnej roľníckej rodine, ako štvrtý z piatich detí. Jeho život formoval nábožný duch rodiny, naplnený národným citom. Ľudovú školu navštevoval v rodnej obci. V rokoch 1934 až 1942 študoval na gymnáziu v Levoči s podporou biskupa Vojtaššáka. Počas gymnaziálnych štúdií písal svoje prvé verše. Pod vlastným menom, aj pseudonymom (Milotínsky). Vyhľadával tiché miesta v prírode. V štúdiu pokračoval na Vysokej škole bohosloveckej v Spišskej Kapitule. Písal náboženskú

Harmata miloval prírodu.

Foto archív

Harmata (prvý zľava) krátko po kňazskej vysviacke.

Foto archív

poéziu, ktorá vychádzala v časopisoch Svätá rodina, Posol, Kráľovna sv. ruženca, Katolícke noviny, ale súčasne publikoval aj v literárnych časopisoch.

Za kňaza bol vysvätený 29. júna 1947 spišským biskupom Jánom Vojtaššákom. Prvou farnosťou sa mu stalo Oravské Veselé. Po dvoch rokoch kňazskej služby odišiel za kaplána do Ždiaru. Tam v rámci Katolíckej akcie organizoval pre laický apoštolát excercície a prednášky podľa pokynov Ústrednej katolíckej kancelárie. Zúčastňovali sa na nich dospelí i mládež aj z iných častí Slovenska. V Ždiari prečítal dekréty pápeža Pia XII. o nepravnej katolíckej akcii a od tohto okamihu ho začala sledovať ŠtB. V roku 1950 bol zatknutý a nespravodlivo odsúdený za ilegálnu činnosť na 11 rokov odňatia slobody. Priťažil mu fakt, že udržiaval kontakt so spolurodákom Msgr. Jozefom Kapalom, legačným cirkevným radcom vo Vatikáne na slovenskom veľvyslanectve počas Slovenského štátu. Vysoký trest dostal aj kvôli tomu, že sa prejavoval ako básnik katolíckej moderny, ktorého bolo treba umlčať.

Prešiel viacerými väznicami v Ružomberku, Leopoldove, Ilave, Močenku. Po prepustení na slobodu mal zákaz kňazskej služby. Pracoval na pólach v Oravskej Polhore a v Tvrdoší-

ne ako robotník. Do pastorácie sa na krátky čas vrátil, ale pre prílišnú horlivosť mu znovu odobrali štátny súhlas. Útrapy väzenského života sa v tom čase začali prejavovať na zdraví Cyrila Harmatu. Tri roky strávil v charitnom domove sestričiek v Jasove. Odtiaľ prichádza do rodného Zuberca a pomáha v pastorácii Petrovi Edmundovi Bardošovi. Napriek chatrnému zdraviu sa u neho nikdy neprejavila netrepezlivosť, vyčerpanosť, nevrlosť. Ku každému bol prívetivý, empatický. **Zomrel 27. septembra 1970 v 48. roku veku a v 23. roku kňazstva.**

Ján Frátrik v knihe Slovenská katolícka moderna v premenách času (Žilina 1994) ho cituje spolu s poetmi Dilongom, Hlbinom, Silanom, Harantom a ďalšími. Poézia Cyrila Harmatu je poznačená smútkom, utrpením a duševnými krízami. Vedel, že jeho miesto je v obrane kresťanských hodnôt. Svojím životom a utrpením sa trvalo zapísal do srdca slovenského národa a stal sa symbolom slovenskej kultúrnosti.

Ku kyticke spomienok pripájame aj vrúcnu modlitbu, aby sme tak aspoň sčasti splatili dlh za jeho lásku, obetavosť a všetku tú neúnavnú prácu za povznesenie náboženského a kultúrneho života Slovákov.

Vladimír Kolada

Protestujú pred prázdny budovami

Stretol som sa s viacerými občanmi llavy na kávičke. Počas rozhovorov zazneli postrehy súvisiace s demonštráciami proti Gorile. Prečo sa všetky protestné akcie konajú pred úradom vlády, prezidentským palácom a budovou Národnej rady SR? Navyše po 16-tej hodine, keď v týchto inštitúciách už nie sú kompetentní ľudia.

Vzácné sme sa zhodli v tom, že protestujúci by mali ísť na miesta, kde sa zdržujú aktéri evidovaní v spise Gorila, teda pred straníckou centráľou SDKÚ-DS, KDH, SaS, Most-Híd, pred Ministerstvom vnútra SR, Ministerstvom financií SR či pred budovou PENTY. No nie vtedy, keď tam nikoho niet. Pravda je žiaľ taká, že protestovať pred straníckou centráľou sa ísť nesmie!!! Organizátori, pochádzajúci zo spriaznených kruhov spomínaných politických strán, nemôžu prstom ukázať na tých, ktorých sa to výsostne dotýka!!! Ich heslá, s ktorými sa predvádzajú pred televíznymi kamerami, ostávajú len a len heslami, nič viac.

Nikto nás, bežných príslušníkov slovenského národa nepresvedčí, že je to hra, o ktorej pozadí vedela nielen vládna koalícia, ale i politická opozícia. Vedno mlčali iba preto, aby previazanosť na politické strany nikdy nevyšla na svetlo.

Ústredná volebná komisia oznámila, že v predčasných voľbách do slovenského snemu kandiduje 26 politických strán a občianskych združení. Ale v médiách sa zásadne objavujú iba zástupcovia politických strán, ktoré spáchali najväčšie podvody a krádeže po roku 1990. Dúfam, že už konečne občan-volič precitne zo sľubov a prejde k realite.

Marián Burík

Čo občanov zaujíma?

Predvolebné sľuby od roku 1998 nesú sa v znamení nedosiahnuteľných sľubov pre voličov, ale dosiahnuteľných ziskov pre poslancov. Reformy, rekonštrukcie, ozdravovanie... naprávanie chýb svojich predchodcov... a výsledok? Nehorázne provízie, odmeny, podvody, korupcia a potlačovanie tých, ktorí majú skutočný záujem o dobro, šťastie a spokojnosť každého občana nášho štátu. To sú sprievodné javy každej vládnej koalície od roku 1998.

Politické strany SDKÚ-DS, KDH, Most-Híd, SaS a tzv. Obyčajní ľudia spokojne predstupujú pred možných voličov, opäť vyslovujú sľuby o riešení problémov, súčasných káuz, že po voľbách to hravo zvládnu. Jeden politik sa vyhovára na druhého, ale rýchle riešenia neexistujú. Ak by mali politici záujem riešiť kauzy Gorila a Sasanka stiahli by aktérov z týchto káuz z kandidátskych listín. Mnohí občania mi v rozhovoroch spomínajú, že dovtedy nebudú voľby do slovenského parlamentu spravodlivé, kým sa nebude priamo voliť občan, nie politické strany, a pokým sa neobmedzí počet volebných období. Mnohí poslanci si z parlamentu urobili živnosť a keby ho museli opustiť, mali by vážne problémy v civilnom živote. Mnohí z nich sa totiž starajú iba o to, ako bezbolestne získať hmotný a finančný profit.

Dlhodobé prežitie v parlamente zabezpečuje lídrom strán umiestnenie na prvých miestach kandidátnych listín. Aj pri minimálnych volebných ziskoch budú opäť sedieť v poslaneckých laviciach bez toho, aby svojou váhou a osobným príchinením niečo pozitívne pre občana – voliča aj urobili. Oni sa už nedokážu opýtať občana či je spokojný s tým čo

preňho robia alebo urobili, ale mu jednoducho odkážu, že raz sa bude mať určite lepšie.

Občanov vôbec nezaujímajú problémy iných štátov, pretože oni sa o tie problémy nepričinili. Občanov však zaujíma, prečo cudzí investor má výhody a domáci nie. Prečo je riešenie nezamestnanosti obrovský biznis pre „šikovných“ ľudí? Prečo je zdravotníctvo obrovským biznisom pre finančné skupiny? Rómska problematika obrovským biznisom pre vyvolených? Toto je sprievodný jav mnohých oblastí života občana. S veľkou slávou sa prezentujú zahraniční investori a po pár rokoch tí istí odchádzajú zbohatnutí z rúk slovenského otroka. A toto štát nerieši.

Médiá ovládajú finančné skupiny – až na malé výnimky, ako napríklad Extra plus, Slovenské národné noviny, Svedectvo, ktoré sú však mnohým občanom nedostupné, pretože na pulkoch novinových stánkov ich nevidno. Občan je tak jednostranne masírovaný iba tým, čo vyhovuje záujmom skupinám.

Často si kladiem otázku, prečo médiá ignorujú Stranu zelených, hoci ich partneri v zahraničí sú súčasťou vládnych zoskupení. Dokonca majú zastúpenie aj v Európskom parlamente. Odpoveď je asi jediná. Nespájajú sa s ňou žiadne škandály, korupčné aféry či podvodné konania. Má však vo svojom aktuálnom volebnom programe niečo, čo iné nie. Predovšetkým dôslednú starostlivosť o životné prostredie, dôkladnú a dôslednú starostlivosť o zdravú výživu pre každého z nás. Pre mňa je to program na zamyslenie.

Marián Burík

Zanedbávate Oravu

Z Oravy sa takmer nič nepíše. Musíme si pripomenúť, že v typických oravských dreveniciach sa narodili a vyrástli veľikáni národnej literatúry, umenia a vedy. Na oravských cintorínoch odpočívajú veľa neobjavených svätcov, ktorí v najťažšej dobe prenasledovania cirkvi, vydali svedectvo o svojom národe a cirkvi. Svojím životom a utrpením sa trvalo zapísali do dejín a osudu slovenského národa.

Vladimír Kolada

Čo keby sme sa raz aj potešili...?

Máme za sebou krutú zimu, aj aféru Gorila a iné, sme takrečeno rovno vo voľbách, zažili sme osočovanie, ale aj skoro búranie parlamentu, aj ... načo mám vôbec pokračovať? A tak som si povedala, že je možno na čase, aby sme sa, Slováci, aj troška potešili. Aby sme na stránke kultúry povedali raz aj to, čo sa nám podarilo, z čoho sme mali a môžeme mať radosť, ktorej, veru, v ostatnom období veľa nebolo. A tak – čo by sme sa netešili, keď nám Pán Boh zdravie dá a naši doktori nám ho aj doprajú...

Pýchou nielen hlavného

mesta, ale celého národa, by sa mal plným právom stať – Bratislavský hrad. To, čo sa podarilo dosiahnuť s touto ešte ani nie tak dávno ruinou, je až nepredstaviteľné. A to nielen zvonka, kde žiari nad metropolou ako šperk, ale aj celým obnovením vnútra, nad ktorým žasne každý, kto ho mal už možnosť vidieť. Reprezentačné priestory, prijímacie sály, neskutočná práca našich reštaurátorov, štuky, pozlátané ozdoby, to všetko vytvára celok, ktorý možno len obdivovať a byť šťastnými z toho, že sa toto veľké dielo natoľko vydarilo. Nevieť si ani vo sne predstaviť Janka Alexyho, ktorý so svojou manželkou Šarikou zbieral pred sotva vyše 50. rokmi fialky na úbočiach pod zrúcaninou a posielal ich v listoch vtedajším komunistickým papalášom, s prosbou, aby sme zachránili práve Hrad. Mnohým sa to videlo byť neskutočným a – predsa... Podaktorí sme sa vďaka Bohu dožili toho, ako dnes tento historický skvost vyzerá. Ako nám to právom môžu závidieť aj iné, počtom oveľa väčšie národy a ako by sme naň mali začať vodiť najmä mladých, aby videli, že keď sa naozaj chce, tak sa veľa dokáže!

V tejto súvislosti by som však rada vyslovila isté pranie. A to spočíva v tom, aby si aj obyvatelia iných regiónov našli (konečne) iný vzťah k svojmu hlavnému mestu a jeho do-

Foto archív

minantám i pamiatkam. Aby najmä tí z východu, z ktorých tu mnohí pracujú a žijú sa, prestali nad tou Bratislavou (bohvie prečo) ohŕňovať nos. Aby sa konečne tým aj svojím hlavným mestom začali hrdiť, lebo každý štát má len jedno hlavné mesto. A to naše nám – verme a dúfajme – bude aj svojimi pamiatkami robiť česť.

Pre poučenie – na sever!

Veľkým môže byť národ nielen počtom. Veľkým sa môže stať svojou kultúrou, umením, svojím vzťahom ku všetkému nadčasovému, ba, aj svojou pomocou tým, čo toho zatiaľ finančne a ekonomicky majú menej. A práve v tomto smere by nám malo byť príkladom tiež len niekoľko miliónové, severské Nórsko.

Sledovala som otvárací koncert Slovenskej filharmónie v obnovej Redute. V tej ďalšej kultúrnej a umeleckej dominante Bratislavy, a to nielen preto, že je sídlom (a desaťročia bola) Slovenskej filharmónie. Aj preto, čo všetko pre dnešnú generáciu osemdesiatnikov a mladších znamenala, čo všetko sa v nej odohrávalo, čo všetko sa tu aj zrodilo (k tomu prídeme), o čom všetkom by vedeli rozprávať jej vymo-

vené múry. Od gymnaziálnych mikulášskych večierkov, od prvých filmov našej mladosti, cez veľké reprezentačné plesy, až po zrod Lúčnice. Áno, tej Lúčnice, ktorá nám robí roky také úžasné meno vo svete a práve v tomto období vypredala sály v ďalekom Japonsku. A ako sa zrodila? Jednoducho tak, že po II. svetovej vojne pani Oľga Chodáková okolo seba združila bratislavské gymnazistky a nacvičila s nimi predtancovanie v krojoch na veľmi populárnych plesoch Živeny práve v Redute. Z tejto skupiny vznikla postupne – Lúčnica. Mala som tú česť byť medzi tými gymnazistkami, lebo som mala, ako aj všetky ostatné, vďaka múdrosti svojich rodičov, doma aj kroj. My sme vtedy všetky túžili mať doma svoj vlastný kroj – či bol piešťanský, trnavský, detviensky, alebo čičmanský, ale bol! A tak sme tancovali aj na plesoch – medvedíku, daj labku...

Už sa blížíme k tomu Nórsku. Jeho kráľovská rodina si kroj oblieka na každý štátny sviatok, na každú cestu po svojej krajine. Od kráľa až po jeho najmladšie vnúča. Len nedávno mali v Bratislave výstavu svojich krojov, usporiadaných aj pre veľké spoločenské udalosti. Tento počtom nie väčší národ, akým sme my, má obrovskú kultúru, má toľkých nositeľov Nobelových cien práve v oblasti umenia, že sa mu veľmoci sotva môžu rovnať. A tento ešte nedávno chudobný národ, ktorý zbohatol na rope, prispieva svojimi nóorskymi fondami na kultúru aj nám. Preto znel Redutou obrovský potlesk prítomných, keď sa pri ťakovaní spomenulo práve Nórske kráľovstvo a fondy, ktoré nám poskytl, aj na obnovenie Reduty. Učme sa, Slováci! Ako vidno, je od toho. A pochopme už raz, že netreba byť veľmocou na to, aby bol niekto naozaj – veľkým. To severské Nórsko by nám malo byť príkladom.

Možno raz aj bude. Tak, čo by sme sa netešili. Krásnu jar vám všetkým želá

Eva Laucká

V osemnástich do väzenia. Prečo?

Mladá generácia to po druhej svetovej vojne nemala ľahké. Najmä tá časť, ktorá pochádzala z katolíckych a vlasteneckých rodín. Vojna im ukradla štát, nastolila bezbožný režim. Nepriateľskými okamžite internoval. Anton Malacký (3.3.1932) z Viničného patrila k slobodomyslenej mládeži, ktorá sa nedala ohnúť komunistickým funkcionárom. Nič iné nechceli, len slobodne žiť. A to bol ich najväčší hriech. Ak by bol v tom čase Anton Malacký plnoletý, trest smrti by ho neminul. Takto dostal paragraf 78 vlastizrady s prihladením na jeho mladý vek s „paletou len“ ôsmich rokov väzenia, počas ktorých vystriedal skoro všetky väzenské zariadenia, aj pracovný tábor v Jáchymove.

Aké bolo vaše detstvo?

Pokojné a v spomienkach pekné a dobrodružné. Otec mal obchod so zmiešaným tovarom a mamka bola pôrodná asistentka, takže u nás bolo vždy veselo. Rodičia nás vychovávali v katolíckej viere, dali nám do života dobrý základ. No tak ako iné deti, aj ja som rád stvárал huncútstva. Mal som však dvoch starších súrodencov, o desať rokov staršieho brata Jána a o dva roky staršiu sestru Máriu. Oba súrodenci mi boli vzorom, ale aj autoritou. Najmä sestra, keď nás s bratom uväznili, nám bola veľkou oporou v našom odlúčení od rodiny. Z materiálneho hľadiska sme netrpeli nedostatkom, ale ani sme nežili v nejakom bohatstve. Skromne.

Do školy ste začali chodiť v roku 1938. Významný dátum v dejinách Slovákov. Ako prijala vaša rodina vznik samostatného Slovenska?

Myslím si, že nielen naša rodina, ale celé naše okolie bolo nadšené. Napokon toto obdobie poznačilo celý ďalší život rodiny.

Ako?

Tak, že sme si uvedomovali šancu a príležitosť a nechceli sme si po vojne dať zobrať svoj štát. Nuž, ale to povojnová nastupujúca vládna garnitúra hodnotila ako vlastizrady.

Keď sa skončila vojna mali ste len trinásť rokov. Ako si na toto obdobie spomínate?

Pre mňa to bolo hlavne obdobie školskej dochádzky a učenia. Základnú školu som neabsolvoval vo Viničnom, na meštiansku som potom dochádzal do Pezinka. Po jej skončení som sa vyučil v odbore jemná mechanika so špecializáciou na zvukovú a obrazovú techniku. V tom čase vo fabrike KP Görs v Bratislave, ktorú neskôr premenovali na Meopta Přerov. Ďalšie štúdium na slaboprúdovej priemyslovke som už ale neabsolvoval, už som ju nedokončil. Zatkla ma Štátna bezpečnosť.

Prečo?

V apríli 1951 sme spolu s Karolom Noskovičom, Františkom Rybeckým a Jánom Kujovičom založili vo Viničnom skupinu Mladé Slovensko. Ako mladí ľudia sme sa chceli stretávať, športovať, hrať divadlo. Naše aktivity, najmä hry, sa nepáčili miestnym funkcionárom, vyčítali nám, že sa nehodia pre naše zriadenie, nie sú v súlade s budovateľským nadšením socializmu. Najmä predseda MNV Pákozdy začal voči nám uplatňovať mocenské

Na snímke štvorročný Anton Malacký, štrnásťročný brat Ján a bratranec Michal.

Foto archív

diktátorské metódy, čo sa, pravda, nemohlo páčiť osemnásťročným chlapcom. Trval na tom, aby sme svoju činnosť začlenili pod pioniersku organizáciu, čo v nás vyvolalo nevôľu, a stupňovaním nátlaku postupne v nás rástol aj odpor k nastupujúcemu režimu. Začali sme tlačiť cyklostylované letáky, ktoré sa nám však nepodarilo dostať na verejnosť. Štátna bezpečnosť nás predbehla.

Skôr, než vás zatkli, ste sa však pokúsili o útek za hranice. Ako to bolo?

To má súvislosť s mojou profesiou. Bol som jemnomechanik, takže som nemal problém zhotoviť vysielaciu, ktorú sme chceli použiť na naše ciele a vysielanie. Avšak už počas leta upozorňovali niektorí známi môjho otca aj mňa, že sa pravdepodobne vie, že mám vysielaciu a že ju používam. Pomerne jasne som si uvedomoval situáciu a v mladíckom eláne som si pripravoval plán B. Začal som uvažovať o úteku za hranice.

Ako sa dozvedela Štátna bezpečnosť o tom, že má vo vás „triedneho nepriateľa“?

Povedal by som, že klasicky. Nasadila do našej skupiny provokatéra Stanislava Holíka. Vystupoval ako člen ilegálnej bratislavskej organizácie, o ktorej tvrdil, že má 60 členov. Na niektoré činnosti nás priamo navádzal a pripravoval, a bohužiaľ, aj prípravu na útek za hranice. Teda skutky, za ktoré nás Štátna bezpečnosť mohla usvedčiť z protištátnej činnosti.

Kde vás teda zatkli?

V Devínskej Novej Vsi, 23. augusta 1951. Boli sme štyria, Karol Olša, Milan Frič, bratranec Blažej Jajcay, kaplán z Blumentálskeho kostola v Bratislave a ja. Túto akciu tiež „dozoroval“ provokatér Milan Podhorný, ktorý bol môj spolupracovník v Meopte.

Ako sa dozvedel o tom, že plánujete prechod cez hranice?

Sused Karol Olša ma požiadal, či neviem o niekom, kto by nás previedol cez hranice do Rakúska. A ja som sa obrátil rovno na kolegu Podhorného, netušiac, že s tým pôjde hneď za

Stretnutie politických väzňov u kardinála Korca. Zľava J. Porubský, A. Malacký, Ján Chryzostom kardinál Korec a J. Smatana. Foto archív

desiatnikom pohraničnej stráže Františkom Kolárom. Od tohto okamihu bol náš prechod v réžii Štátnej bezpečnosti.

Čo nasledovalo?

Mašinéria Štátnej bezpečnosti - zatknutie a vypočúvanie. Domové prehliadky, vypočúvania rodičov, súrodencov. Hoci u nás doma nenašli funkčnú vysielacu, len signálgenerátor, mal som sa podľa vyšetrojúcich priznať a dokázať jej funkčnosť. A samozrejme odpovedať na kopu, kopu otázok. Aj takých, na ktoré odpoveď som ani netušil. Vyšetrovatelia sa však výdatne starali o to, aby som si spomenul. Prišiel som pri tom o nejaké zuby, modriny sa stali súčasťou farby môjho tela.

Ako sa váš brat dostal medzi obžalovaných?

Mal vraj oznámiť moju protištátnu činnosť, i keď samozrejme mu to zo zákona nevyplývalo.

Ako prežívali rodičia vaše zatknutie?

Ťažko. Usilovali sa všemožne pomôcť, no trvalo päť rokov, kým sa im to aj podarilo.

Vo svojom životopise uvádzate, že 23.8.1951 sa začala vaša strastiplná cesta, na ktorej ste si museli vypíť kalich bolesti a horkosti od novonastupujúceho komunistického režimu. Ako vám nový režim vstúpil do života?

Ako každému veriacemu Slovákov. Musel som sa vzdať myšlienky na samostatný štát, a ak som sa nemal

spreneveriť vlastnému svedomiu, nemohol som pomýšľať na nijakú kariéru.

Aké to bolo vo väzení?

Vo väzení? Väzenie sa pre mňa začalo už v Devínskej Novej Vsi, keď ma zatkli. Odovzdali ma spolu s ostatnými zadržanými na veliteľstvo Pohraničnej stráže v Stupave, odtiaľ nás odviezli do budovy Dvoh levov v Bratislave. Pre nedostatok miesta nás naložili na vetriesku a v putách odviezli do Leopoldova na Nové samoty. Nasledoval „mlyn“ kde zo mňa vytĺkali priznanie k čomusi, čo som nikdy nevykonal. Po ôsmich mesiacoch vyšetrovania ma previezli do Justičného paláca v Bratislave, kde ma postavili pred súd, spolu s Karolom Noskovičom, Františkom Rybeckým, Jánom Kujovičom, Petrom Drgoňom Jánom Malackým a Karolom Novákom.

Vám hrozil absolútny trest, za čo?

Hrozba absolútného trestu nám visela nad hlavami prakticky od začiatku a stačil na to nesúhlas s komunistickým režimom, klasifikovaný ako protištátna činnosť a samozrejme prisťahnutie na brehu Dunaja. Nemohli mi uložiť trest smrti, lebo v čase spáchania trestného činu som bol mladistvý. Nakoniec ma odsúdili podľa paragrafu 78 odsek a,b,c s použitím paragrafu 30 pre mladistvých.

Kam vás dali?

Do Ilavy, odtiaľ na Jáchymovsko, do tábora Bratrství, potom na Rovnosť, Svätopluk a Vojnu. Na Vojne ma obvi-

nili z organizovania vzbury na Deň nezávislosti USA 4. júla 1955 a k ôsmim rokom mi pribudli ďalšie tri prísnej samoväzby. Odtransportovali ma na Pankrác a Ruzyň a do Leopoldova. Pre nedostatok miesta v Leopoldove ma odviezli do Ilavy.

Prešli ste viaceré zariadenia. S kým ste boli v barakoch?

Áno, vystriedal som a zažil som si v týchto zariadeniach dosť. A treba povedať, že som tam spoznal viacerých skvelých ľudí. Skutočné osobnosti slovenského národa. Generála Danieloviča, ktorý v Jáchymove na tábore Rovnosť aj zomrel, doktora Antona Neuwirtha, Emila Šveca, chirurga Kálmána Fajtu, ale aj skvelého športového lekára, ortopéda Alexandra Bínovského, s ktorým som sa potom na slobode stretával na futbalovom štadióne Červenej hviezdy v Bratislave. Počas mojej samoväzby boli väznení na tom istom poschodí aj biskupi Vojtaššák, Buzalka a generál Brunovský.

S manželkou Emiliou. Foto archív

Odsedeli ste celých jedenásť rokov?

Nie, „iba“ päť rokov a jeden deň. Pustili ma na základe individuálneho rozhodnutia prezidenta Antonína Zápotockého.

Prakticky najkrajšie roky života, kedy ste sa mohli venovať štúdiu, ste strávili vo väzení. Čo ste robili po návrate z väzenia?

Pracoval som v Meopte, ale tieň politického väzňa išiel so mnou. Napriek tomu, že som bol v roku 1964 úplne rehabilitovaný na základe zrušenia rozsudku z roku 1952 Najvyšším súdom v Prahe, nikdy nebola rehabilitácia plne akceptovaná, o čom svedčí skutočnosť, že som nemohol vycestovať z republiky.

(Pokračovanie na 12. strane)

V osemnástich do väzenia. Prečo?

(Dokončenie z 11. strany)

Meopta ma vyslala na montážne práce kinotechnického zariadenia na Kube, no žiadosť podniku bola zamietnutá mestským tajomníkom KSS Oldřichom Prokopom.

Vraj počas medzipristátia v Kanade by som sa mohol pokúsiť o ďalšiu emigráciu.

Zlomilo vás väzenie?

Na duchu rozhodne nie, skôr posilnilo, no na zdraví mi nepridalo. Musím poďakovať Bohu, že sa dožívam takéhoto veku. Po návrate som sa oženil, mám dvoch synov a dnes aj dve vnučky a jedného vnuka. Manželka a synovia boli vždy mojou oporou, i keď pre moje označenie "kriminálnika" to nemali vždy jednoduché a ľahké. Napriek tomu obaja synovia vyštudovali a sú úspešní. Čo sa mňa týka, nikdy som nestratil vieru, že komunistický režim nemôže trvať večne. V roku 1968 som za-

kladal Klub K 231 na obranu republiky, no po invázii vojsk Varšavskej zmluvy klub zanikol. Krátke nadýchnutie sa slobody v tom roku nám muselo vydržať ďalších dvadsať rokov.

Znamenal rok 1989 veľkú zmenu vo vašom živote?

Iste, bol som jedným z prvých politických väzňov organizujúcich združenie politických väzňov Slovenska. Neustále aktívne pracujem v prospech politických väzňov, som členom Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja podľa zákona č. 219 z roku 2006. Ako držiteľ preukazu vojnového veterána aktívne pracujem aj na tomto poli.

Ste podpredsedom PV ZPKO, od roku 2007 nositeľom štátneho vyznamenania radu Ľudovíta Štúra II. triedy za významné zásluhy o demokraciu a ľudské práva. Ako vnímate súčasnosť?

Po vzniku Slovenskej republiky som

očakával, že sa štát k politickým väzňom komunistického režimu zachová veľkorysejšie. Že konečne budú docenené obete bývalého režimu. Niečo sa podarilo urobiť cez Ústav pamäti národa, ale stále je to málo. Dodnes oficiálna historiografia nepovažuje za hrdinov tých, čo za obnovu samostatného Slovenska položili život. Akosi sa v spoločnosti zaužívalo, že štát sme získali bez obetí. To nie je pravda. Obete na životoch v roku 1992 síce neboli, ale nemožno zabúdať na povojnové obete a obete besniaceho komunistického režimu. Bez týchto obetí by dnešné demokratické Slovensko nebolo. A na to nemôžeme a nesmieme zabúdať. Viem, že dnes je situácia už iná, ale často si kladiem otázku, kto z dnešných mladých ľudí by obetoval pohodlie, slobodu, či nebudaj položil život za svoju vlasť?

Eva Hromjáková

Sociálne práva patria k základným ľudským právam

Vo vydavateľstve Spolku slovenských spisovateľov vyšla knižka rozhovorov s kritickými intelektuálmi od Pavla Dinku. Zaoberá sa veľmi aktuálnymi otázkami usporiadania spoločnosti. Už samotný názov knižky prezrádza, čo je jej obsahom: Besy kapitalizmu, alebo začiatok novej éry? Profesor Oskar Krejčí v publikácii dokumentuje, kde a kedy sa dostala požiadavka sociálnych práv do Všeobecnej deklarácie ľudských práv OSN. Nasledujúce ukážky sú z rozhovoru s profesorom Krejčím. Na začiatku odpovedá na otázku, či patria sociálne práva medzi základné ľudské práva?

„Nepochybne áno. Lenže v tomto zápase dlhý čas prehrávali a ešte aj prehrávajú. Možno to bude znieť čudne, ale prvý raz sa uzákonili sociálne práva až v stalinskej ústave Sovietskeho zväzu v roku 1936. Práve tento dokument zásadne ovplyvnil Všeobecnú deklaráciu ľudských práv OSN a vďaka nemu sa po prvý raz objavujú sociálne práva ako súčasť definície ľudských práv na medzinárodnej úrovni.

Žiaľ, stalo sa to, čo sa stať nemalo. Represie a násilie boli ozaj ničujúce. Keď si zalistujete v ruskej odbornej literatúre, upozorňujem v ruskej, nie západnej, údaje a čísla sú doslova hrozné. V súvislosti s Veľkou októbrovou socialistickou revolúciou sa konštatuje smrť 24 miliónov ľudí, z toho 10 miliónov padlo v občianskej vojne, 8 miliónov sa stalo obeť kolektívizácie a 6 miliónov zomrel stalinský teror.

Nič nie je také jednoduché, ako sa na prvý pohľad zdá.

História a dejiny revolúcií nám to jednoznačne ukazujú. Spýtajme sa napríklad, ako sa mohlo stať, že Maximilián Robespierre, najprv veľký odporca trestu smrti, rozpútal nakoniec ukrutný teror, počas ktorého, v priebehu niekoľkých mesiacov skončilo pod gilotínou 17 tisíc ľudí. Všetko so všetkým súvisí, dvadsaťte storočie nie je iba cárske Rusko či Sovietsky zväz. Je to napríklad aj režim vodcu Červených Khmérov, krutovládca Pol Pota v Kambodži. Podľa britskej encyklopédie má na svedomí životy pol druhu milióna Kambodžanov, pritom v čase jeho tyranie a vraždenia žilo v krajine necelých desať miliónov obyvateľov...

Druhého belgického kráľa Leopolda II., panovníka na prelome 19. a 20. storočia, pokladali v Európe za monarchu, ktorý dodržiava ústavu. Berlínsky kongres mu ako dar prideliť Kongo; počas dvadsaťpäťročného panovania v tejto africkej krajine nielenže nesmierne zbohatol, lež, opäť podľa britskej encyklopédie, sa „pričinil“ o to, že počet obyvateľov klesol z dvadsať miliónov na osem. Chodte sa však pozrieť do Bruselu, nájdete tam jeho pamätníky, dokonca aj múzeum.

Faktom je, že každý revolucionár sa v okamihu víťazstva revolúcie stretáva s veľkým a neraz neprekonateľným protirečením – protirečením medzi ideálom a sociálnou realitou.

Ukázalo sa a ukazuje, že jestvuje veľmi málo ľudí s potrebou empatiou, nevyhnutným politickým talentom a odhodlaním, ktorí sa dokážu v „pánskom huncútstve“ riadiť ľudskými právami. Jednoducho neexistuje krajina, kde by sa to doteraz niekomu podarilo.“

Popravení

Lehotský Alexander, 24.3.1955, vyzvedačstvo, pokus marenia úradného výkonu

Melkus Jaroslav, 28.3.1953, velezrada, vyzvedačstvo

Valent Pavel, 28.3.1953, velezrada, vyzvedačstvo

Umučení

Konečný Štefan, 28.8.1913-27.3.1953

Mačuga Anton, 7.12.1921-31.3.1952

Mičutka Jozef, 10.1.1926-16.3.1962

Varačka Ľudovít, 25.11.1931-14.3.1969

Zabití na úteku

Rygal Vojtech, 4.10.1910- 27.3.1948

Tomcová Dagmar, 17.5.1933-3.3.1964

Odsúdení nad 10 rokov

Babiak Jozef, odsúdený 24.3.1954 na 16 rokov, sabotáž, vyzvedačstvo, Zvolen

Buček Štefan, odsúdený 26.- 29. 3.1951 na 20 rokov, špionáž a velezrada, Gajary

Čurák Ján, odsúdený 27.3.1953 na 25 rokov, velezrada, vyzvedačstvo, Malý Ruskov

Ľugi Alojz, odsúdený 21.3.1960 na 10 rokov, velezrada, vyzvedačstvo, Prešov

Danko Milan, odsúdený 27.3.1952 na 14 rokov, velezrada, Viedeň

Gampllett Ján, odsúdený 13.3.1952 na 15 rokov, velezrada, vyzvedačstvo, Bratislava

Gurko Tomáš, odsúdený 30.3.1951 na 20 rokov, velezrada, Šwidnica

Hajdu František, odsúdený 8.3.1950 na doživotie, vyzvedačstvo, velezrada, Sered

Herkeľ Šimon, odsúdený marec 1953 na 12 rokov, velezrada, združovanie proti republike, Veličná

Hrizák Štefan, odsúdený 21.24.3.1961 na 16 rokov, velezrada, sabotáž, Považská Bystrica

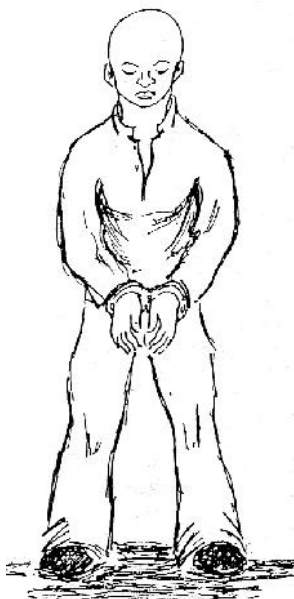
Hrizák Vladimír, odsúdený 24.3.1961 na 16 rokov, velezrada, sabotáž, Považská Bystrica

Ištók Jozef, odsúdený 27.3.1953 na 15 rokov, velezrada a 3. 2. 1950 odsúdený na 7 mesiacov, neoprávnené opustenie územia republiky a neuposlúchnutie výzvy k návratu, Košice

Juhás Jozef, odsúdený 22.3.1951 na 20 rokov, velezrada, vyzvedačstvo, Široké

Jurko Štefan, odsúdený 27.3.1953 na 16 rokov, velezrada, Malý Ruskov

Kováč Vladimír, odsúdený 16. 3.1951 na 14 rokov, velezrada, združovanie proti štátu, Bratislava

Krištín Štefan, odsúdený 5.2.1953, velezrada, doživotie, Pezinok

Laurinčík Štefan, odsúdený 19.3.1953 na 10 rokov, velezrada, vyzvedačstvo, Dolný Kubín

Lenický František, odsúdený 13.3.1950 na 12 rokov, velezrada, Mannheim

Maník Karol, odsúdený 31.3.1951 na doživotie, vyzvedačstvo, Prešov

Maron Michal, odsúdený 29.3.1949 na 15 rokov, velezrada, Bratislava

Melek Andrej, odsúdený 19.3.1953 na 10 rokov, velezrada, združovanie proti republike, Dolný Kubín

Melek Jozef, odsúdený 19.3.1953 na 15 rokov, velezrada, Námestovo

Miček Jozef, odsúdený 19.3.1953 na 20 rokov, velezrada, Oravská Lesná

Mikuš Jozef, odsúdený 9.3.1955 na 20 rokov, velezrada, vyzvedačstvo, Leopoldov

Mlynarčík Michal, odsúdený 31.3.1951 na trest smrti (zmenený na 24 rokov),

Mišút Ladislav, odsúdený 5.3.1954 na 18 rokov, vyzvedačstvo;

23. 6. 1950 odsúdený na 8 mesiacov, Veľké Rovné

vyzvedačstvo, Banská Bystrica

Nigoš Ján, odsúdený 27.3.1951 na 12 rokov, velezrada a 23. 4. 1964 odsúdený na 1, 5 roka

za podvracanie, Bratislava

Novák Andrej, odsúdený 31.3.1951 na doživotie (zmenené na 25 rokov), vyzvedačstvo, Prešov

Novák Gabriel, odsúdený 27.3.1953 na 22 rokov, velezrada, Košice

Novák Štefan, odsúdený 31.3.1951 na 23 rokov, vyzvedačstvo, Prešov

Oulický Jaroslav, odsúdený 15.3.1951 na 16 rokov, vyzvedačstvo, Prešov

Prekop Anton, odsúdený 19.3.1953 na 10 rokov, velezrada, Považská Bystrica

Rabatin Jozef, odsúdený 27.3.1953 na 16 rokov, velezrada, Sečovská Polianka

Sabol Ľudovít, odsúdený 23.3.1951 na 20 rokov, velezrada, sabotáž, Košice

Serbin Michal, odsúdený 27.3.1953 na 20 rokov, velezrada, Sačurov

Strapec Alojz, odsúdený 19.3.1953 na 11 rokov, velezrada, Dolný Kubín

Šaliga Ján, odsúdený 19.3.1953 na 11 rokov, velezrada, Tvrdošín

Šamaj Gašpar, odsúdený v marci 1954 na 18 rokov, velezrada, Klokočov

Šimkovič Martin, odsúdený v marci 1950 na doživotie, Gajary

Štúrik Ján, odsúdený 27.3.1953 na 16 rokov, velezrada, Dubnica nad Váhom

Tomčík František, odsúdený 4.3.1952 na 25 rokov, velezrada, vyzvedačstvo, Bratislava

Váhovský Jozef, odsúdený 17.3.1951 na 15 rokov, velezrada, Košice

Vaňo Andrej, odsúdený 27.3.1953 na 15 rokov, velezrada, Dvorianky

Volf Ondrej, odsúdený 17.-19.3.1953 na 16 rokov, velezrada, Malženice

Záhora Jozef, odsúdený 19.3.1953 na 11 rokov, velezrada, združovanie proti republike, Dolný Kubín

Zipser Karol, odsúdený 31.3.1951 na 18 rokov, vyzvedačstvo, Prešov .

STALO SA

11. marca 1939 prezident republiky Hácha vymenoval novú slovenskú vládu na čele s Karolom Sidorom. Jej ďalšími členmi boli: Jozef Sivák (školstvo a národná osveta), Dr. Martin Sokol (vnútro), Július Stano (doprava a verejné práce), Peter Zatko (priemysel, obchod, živnosti a pôdohospodárstvo), Alexander Hrnčár (financie) a Dr. Gejza Fritz (spravodlivosť).

14. marca 1939 o 9. hodine prišiel Tiso do Bratislavy a hneď zreferoval ústavným a politickým činiteľom, ktorí ho vyslali do Berlína, aká je tam situácia. O 10.57 h Snem Slovenskej krajiny otvoril svoje mimoriadne zasadanie, na ktorom sa zúčastnilo 57 poslancov z celkového počtu 63.

Predseda Snemu Martin Sokol vyzval poslancov, aby hlasovali, či sú za samostatný slovenský štát, alebo nie. Všetci prítomní poslanci povstaním zo svojich miest odhlasovali utvorenie samostatného slovenského štátu.

Po krátkej prestávke predseda Snemu Dr. Sokol predložil na schválenie Zákon zo dňa 14. marca 1939 o samostatnom štáte Slovenskom, ktorý právne kodifikoval vyhlásenie samostatnosti a pretvoril Snem Slovenskej krajiny na zákonodarný Snem Slovenského štátu. Potom prišlo predsedníctvo Snemu k vymenovaniu prvej vlády Slovenského štátu. Tvorili ju: Dr. Jozef Tiso ako predseda vlády a ministri Dr. Vojtech Tuka (podpredseda vlády), Karol Sidor (vnútro), Ferdinand Čatloš (národná obrana), Jozef Sivák (školstvo), Gejza Medrický (hospodárstvo), Dr. Ferdinand Ďurčanský (zahraničie), Dr. Gejza Fritz (pravosúdie), Dr. Mikuláš Pružinský (financie), Július Stano (doprava a verejné práce).

19. marca 1817 narodil sa Jozef Mi-

loslav Hurban, prvý predseda Slovenskej národnej rady, slovenský spisovateľ, novinár, politik, evanjelický kňaz a vedúca osobnosť slovenského povstania v rokoch 1848-1849.

23. marca 1939 maďarské vojenské jednotky napadli územie Slovenskej republiky tromi prúdmi z územia Podkarpatskej Rusi, ktorú krátko predtým začali okupovať.

23. marca 1948 Slovenská národná rada schválila nové nariadenie č. 7/1948 o pracovných útvaroch, ktoré sa vlastne stali táborami nútených prác. Občanov tam uvrhovali bez súdneho pokračovania, iba na príkaz trojčlennej komisie poverenictva vnútra. Väzni v nich trpeli často v neľudských podmienkach, ba mnohí aj zahynuli. Podobnými táborami v celej ČSR postupne prešlo asi 80 000 občanov.

24. marca 1946 Štátna bezpečnosť vydala oficiálnu správu, že na Slovensku odhalila niekoľko protištátnych skupín, ktoré udržiavali spojenie so slovenskými emigrantmi v Rakúsku a pracovali za obnovenie slovenského štátu. V tejto súvislosti zaviedli trestné pokračovania proti viacerým slovenským študentom (Š. Chalmovský, A. Kšiňan, J. Bačkor, J. Vicen).

27. marca 1996 Národná rada SR po opätovnom prerokovaní schválila zákon č. 125/1996 o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému. Vyhlásila, že „KSČ a jej odnož KSS sú zodpovedné za spôsob vlády v našej krajine v rokoch 1948 – 1989, a to najmä za cieľavedomé ničenie tradičných hodnôt európskej civilizácie, národných a náboženských práv, za úmyselné porušovanie ľudských práv a slobôd, za justičné zločiny vykonané v politických procesoch, za teror vykonávaný proti nositeľom iných názorov, než aké zodpovedali učeniu marxizmu-leninizmu, za devastáciu hos-

podárstva, za zničenie tradičných princípov vlastníckeho práva, za zneužívanie výchovy, vzdelávania, vedy a kultúry na politické a ideologické účely“.

Zákon nariadil uložiť do vstupnej haly parlamentu pamätnú tabuľu s nápisom: Účastníci protikomunistického odboja sa zaslúžili o pád komunistického režimu a o znovunastolenie demokracie na Slovensku. Patrí im za to vďaka.

31. marca 1968 bývalí politickí väzni založili Klub 231 na oboznámenie verejnosti s krivdami, ktoré utrpeli, a získanie plnej rehabilitácie.

Odišiel Ervín Madunický

S bývalým predsedom pobočky PV ZPKO Bratislava-mesto **Ing. Ervínom Madunickým** sme sa rozlúčili 22. februára tohto roku na cintoríne v Slávičom údolí v Bratislave. Na jeho poslednej ceste ho odprevadili členovia bratislavskej pobočky politických väzňov i predseda PV ZPKO Arpád Tarnóczy.

Ervín Madunický sa narodil 23.11.1921 v Šepíciach v roľníckej rodine. Vyrastal v prostredí podnecujúcom nielen lásku k záhradkárstvu, ale najmä ku kresťanstvu a k národu. V roku 1938 išiel na bicykli z Bratislavy až do Ružomberka, aby mohol byť prítomný na pohrebe Andreja Hlinku. Po druhej svetovej vojne pre svoje politické postoje musel opustiť štúdium na vysokej škole hospodárskej a bol uväznený. Pracoval ako robotník na montáži diaľkového elektrického vedenia, čo ho nepriamo doviedlo k štúdiu na elektrotechnickej fakulte. Po jej absolvovaní pracoval v elektrotechnickom výskume.

Po tragickom úmrtí prvého predsedu bratislavskej pobočky našej organizácie, Ladislava Karabu v roku 1992, sa stal jeho nástupcom. Zároveň bol funkcionárom zväzu záhradkárov. Funkciu v našej organizácii vykonával až do roku 2009.

Svoju dušu odovzdal Stvoriteľovi 16. januára. Ostala po ňom smútiaca manželka Margita, tiež bývalá politická väzenkyňa.

Peter Bielik

Aktivity predsedníctva PV ZPKO

■ **Za účasti podpredsedníčky PV ZPKO Anny Fodorovej** sa 17. 2. 2012 uskutočnila výročná členská schôdza v pobočke PV ZPKO Martin. Novým predsedom sa stal Radomír Žingor z Bystričky.

■ **Podľa informácie z VÚB, mesačné výpisy z bánk** obsahujú mesačné náklady na: výber v hotovosti 1,70 EUR, úhradu faktúry 1,00 EUR, vedenie účtu 2,80 EUR a na zaslanie výpisu 0,30 EUR. Na základe tohto zistenia nebude naša organizácia meniť zaužívaný spôsob styku s bankou.

■ **Vedenie organizácie** zobralo na vedomie

osobnú iniciatívu pána Demka, ktorý nakrútil film o Bernardovi Jaškovi.

■ **Podpredseda Anton Malacký** odovzdal predkladateľovi návrhu zákona o doodškodnení politických väzňov podľa vzoru českých zákonov návrh na prehodnotenie a doplnenie návrhu zákona, aby sa vyrovnali pôvodné záväzky voči česko-slovenským politickým väzňom.

■ **RNDr. Peter Bielik** získal od JUDr. Júliusa Porubského všetky materiály týkajúce sa vzniku našej organizácie podľa jednotlivých regiónov a pobočiek.

PRIPOMÍNAME SI

V marci si pripomíname životné jubileá týchto našich členov a priaznivcov. Spomíname aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

45 rokov		
Gondová Elena, Hybe	24.3.1967	
50 rokov		
Rafajová Katarína, Banská Bystrica	14.3.1962	
55 rokov		
Fliega Miroslav, Liptovský Mikuláš	20.3.1957	
65 rokov		
Vician Vladimír, Liptovský Mikuláš	3.3.1947	
Zsidro, Kráľov Brod	11.3.1947	
70 rokov		
Flajžíková Angela, Radošovce	6.3.1942	
Jedličková Mária, Nedožery-Brezany	25.3.1942	
Ing. Mravcová Ivana, Ivanka pri Dunaji	21.3.1942	
80 rokov		
Brziak Dušan, Spišská Nová Ves	16.3.1932	
Jablonický Štefan, Lakšárska Nová Ves	1.3.1932	
Malacký Anton, Šenkvice	3.3.1932	
Štefanová Anna, Spišská Nová Ves	9.3.1932	
81 rokov		
Bajtoš Štefan, Spišský Štvrtok	10.3.1931	
Laukov Jozef, Sv. Anton	25.3.1931	
Repáková Mária, Levoča	11.3.1931	
Sidorová Mária, Banská Bystrica	16.3.1931	
Panáč Jozef, Hvozdnica	11.3.1931	
Vinklár Alojz, Bratislava	27.3.1931	
82 rokov		
Ing. Čuraj Jozef, Svederník	19.3.1930	
Ing. Homola Július, Topoľčianky	15.3.1930	
Kendra Jozef, Bratislava	19.3.1930	
Kenyeréš Ján, Ružomberok	29.3.1930	
83 rokov		
Bahno Cyril, Zvolen	4.3.1929	
Maxian Milan, Pezinok	10.3.1929	
84 rokov		
Fritz Fridrich, Martin	4.3.1928	
Papán Ladislav, Lietavská Lúčka	22.3.1928	
85 rokov		
Chlepko Ján, Liptovský Mikuláš	25.3.1927	
Kováč Eduard, Bratislava	13.3.1927	
Nová Alžbeta, Šípkov	25.3.1927	
Šumichrast Vladimír, Trenčín	13.3.1927	
Zsolnai František, Valaská	16.3.1927	
88 rokov		
Brodňanská Elena, Košice	20.3.1924	
Vacula Rudolf, Nitra	12.3.1924	
Zátopeková Mária, Žiar nad Hronom	23.3.1924	
89 rokov		
Domanický Tibor, Láslava	6.3.1923	
Hlavatá Františka, Bratislava	3.3.1923	
Opatíková Anna, Bratislava	9.3.1923	
90 rokov		
Tkáč Ladislav, Spišské Vlachy	29.3.1922	
91 rokov		
Šarkányi Imrich, Semerovo	26.3.1921	
Žigová Jozefína, Nové Mesto nad Váhom	27.3.1921	
92 rokov		
Valová Anna, Egres	22.3.1920	
94 rokov		
Kramárová Ružena, Bratislava	28.3.1918	
95 rokov		
Lachová Magdaléna, Trenčín	22.3.1917	

Ústredie a redakcia
jubilatantom srdečne blahoželajú.

Za Františkom Grancom

Skončilo sa obdobie najkrajších sviatkov roka Vianoc. V tomto čase si priatelia vymieňajú želania toho najlepšieho do nového roku. Takto to bolo aj v mojom prípade s priateľom **Františkom Grancom**, spoluväzňom z väznice č. 4 Zámorsk v Česku. Tam sme sa stretli v roku 1952. Bolo to väzenie, kde si odpýkali tresty mladiství odsúdení z celej republiky. Tento rok to bolo ináč. Poslal som pohľadnicu veľmi zavčasu, ale odpovedi som sa nedočkal. Dôvod, 21. januára dotieklo srdce tohto šľachetného človeka. Vo veku 77 rokov zomrel po dlhotrvajúcej ťažkej chorobe.

Spomienky na prežitie roky vo väznici sa začali rýchlo vracat. Veľmi bol prekvapený, keď som mu dal fotografie našej kapely. Ferko hral na basu. Potom nastal čas dlhej odmlky. Stretli sme sa až 23. marca 1991 vo východných Čechách vo Vysokom Mýte na sneme mladistvých politických väzňov. Organizovali ho priatelia z Česka. Ferkovi to nedalo pokoj a už 30. júna 1991 zvolal do Devínskej Novej Vsi mladých politických väzňov zo Slovenska. Pomáhali mu pri tom páni Rudolf Kamenický a Jozef Gašparovič. Už v tom čase začal veľmi aktívne organizovať politických väzňov na Slovensku. Spomeniem dokumentačnú komisiu, ktorej členmi boli páni Václav, Rafaj, Pekarovič. Podieľal sa na výstave Zločiny komunizmu, ktorá bola inštalovaná vo všetkých krajských mestách. Nezabudnuteľným zostalo pre mňa odhalenie pamätnej tabule pre mladistvých na zámčeku v Hlohovci 17. septembra 1999. Na tejto akcii, ktorú organizoval, sa zúčastnilo 300 ľudí, čo sa v takom rozsahu nepodarilo nikomu inému na Slovensku.

Viem, že si chcel toho ešte veľa dokázať, ale zákejná choroba Ti to prekázala. Za všetko, čo si pre naše spoločenstvo urobil, patrí Ti uznanie a vďaka. Teším sa na stretnutie s Tebou v ríši Najvyššieho.

Mirko Tuchyňa
spoluväzeň

PRISPELI NA ČINNOSŤ

Atalovič Jozef, Červeník	3 EUR
Bañas Štefan, Martin	3 EUR
Bárta Alexnader, Podhorany pri Nitre	3 EUR
Bednár Jozef, Juskova Voľa	3 EUR
Bednárová Alžbeta, Cabaj Čápor	5 EUR
Benca Róbert, Malacky	20 EUR
Braxatórová Anna, Bratislava	3 EUR
Bujalka Ludvík, Bánovce nad Bebravou	3 EUR
Búzová Oľga, Bratislava	13 EUR
Damboráková Mária, Holíč	5 EUR
Dubníček Jozef, Bratislava	6 EUR
Filová Marta, Žilina	3 EUR
Fojtíková Anastázia, Banský Studenec	5 EUR
Gáblíková Bernadeta, Štiavnik	3 EUR
Dr. Galvoň Jozef, Hladovka	8 EUR
Greguš Vladimír, Banská Štiavnica	3 EUR
MUDr. Grenda Štefan, Poprad	3 EUR
Halková Helena, Banská Bystrica	3 EUR

Hatala Ladislav, Ružomberok	3 EUR
Haverlíková Ľudmila, Nové Zámky	3 EUR
Horák Viliam, Bánovce nad Bebravou	3 EUR
Hölcová Anna, Nitra	3 EUR
Hrašková Kveta, Lutilla	3 EUR
Hromádka Marián, Trnava	8 EUR
Iždinský Oskar, Bratislava	3 EUR
Jendrušáková Viera, Čadca	3 EUR
Kallová Magdaléna, Považská Bystrica	8 EUR

Kendra Jozef, Zlaté Moravce	3 EUR
Kľačanská Veronika, Bratislava	3 EUR
Kolenčíková Agnesa, Trenčín	8 EUR
Kozáková Anna, Zborov	13 EUR
Krivošová Emília, Liptovský Mikuláš	3 EUR
Kvanta František, Hlohovec	3 EUR
Lang Bohumil, Vrádište	3 EUR
Lenčeš Vincent, Močenok	13 EUR
Magurský Vojtech, MUDr., Bratislava	43 EUR

Mandúch Imro, Bratislava	13 EUR
Margetínyová Oľga, Hlohovec	43 EUR
Matejka Vladimír, Bratislava	3 EUR
Miček Jozef, Oravská Lesná	3 EUR
Mičuda Pavol, Slávnica	3 EUR
Migrašová Oľga, Bratislava	3 EUR
Michalina Emil, Čadca	5 EUR
Mlynáriková Agáta, Prievidza	10 EUR
Mužila Dominik, Dolný Kubín	5 EUR
Nižňanský Anton, Trnava	10 EUR
Paligová Margita, Bratislava	6 EUR
Panáková Mária, Bratislava	3 EUR
Pekárik Štefan, Prešov	5 EUR
Peško Fridolín, Modra	3 EUR

Ing. Poldauf Alojz, Ladomerská Vieska	3 EUR
Sloboda Karol, Trnava	3 EUR
Szúcsová Eva, Komárno	3 EUR
Šterfún Karol, Žilina	3 EUR
Švikruhová Jolana, Hájske	3 EUR
Šulej Matej, Veľká Lomnica	3 EUR
Tihláríková Alžbeta, Senica	3 EUR
Tóth Jozef, Nitra	3 EUR
Ujčeková Ľudmila, Likavka	3 EUR
Zacková Anna, Visolaje	8 EUR
Žadanský Daniel, Sečovce	13 EUR

*Darcom vyslovujeme
úprimné poďakovanie.*

ROZLÚČILI SME SA

† V novembri 2011 zomrel člen Regionálnej pobočky PV ZPKO v Martine **MUDr. Vojtech MAGURSKÝ**.

† Vo veku 83 rokov, 26.1.2012, zomrel dlhoročný člen Regionálnej pobočky PV ZPKO v Nitre **Michal ŠTEVKO**. Posledná rozlúčka sa konala 29.1.2012 na cintoríne v Ilave. Na poslednej ceste sa s ním rozlúčil predseda nitrianskej pobočky Dezider Greguš a ďalší členovia našej organizácie.

† Vo veku nedožitých 91 rokov, 16.12.2011, zomrel po krátkej a ťažkej chorobe **František KEPL**. Posledná rozlúčka sa konala 21.12.2011 na cintoríne v Martine.

*Ústredie a redakcia vyslovujú
pozoostálym úprimnú sústrasť.*

ZRUŠEN STUPEŇ 11.4.2002
 Dátum: 11.12.2002
 Podpís: PhDr. Alena Nosková
 Podpis: 11.12.02

Taine

dovolují si Ti v příloze zaslat koncept žaloby /č.3/ státní prokuratury proti obviněným Vojtaššákovi a spol. a prosím o sdělení eventuelních připomínek pokud možno do konce tohoto roku.

Jsem se soudružským pozdravem

St Clair

Antonín Z á p o t o c k ý,
předseda vlády,

P r a h a .